

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

Biståndets framgång i Tanzania

- *En jämförande fallstudie av Twaweza och ActionAids biståndsarbete i Tanzania*

The success of foreign aid in Tanzania

- *A comparing case study of Twaweza and ActionAids foreign aid work in Tanzania*

Josephine Bergmark

Examensarbete:	15hp
Program:	Statsvetarprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	VT20
Handledare:	Ulf Bjereld

Abstract

Foreign aid has becoming an increasingly common method for strengthening democratic processes and institutions in developing countries (Carothers, 2015). However, scholars disagree on the success of aid and highlights various aspects that are important for a positive outcome of aid. Despite the large selection of aid donors and large donations, Tanzania is one of the countries where democratic backlash is a great issue (Ewald, 2011).

The purpose of the study is to analyse two aid projects from two different organizations in Tanzania in order to create a greater knowledge of the role of aid organizations. By looking for similarities and differences between donor organizations, the thesis aims to identify factors that are crucial to the outcome of aid. This has been developed through a qualitative comparative case study. The selected organizations have been compared to the established theories in the field based on previous aid research. The work focus on the organizations ActionAid and Twaweza's operations in Tanzania with emphasis on the implementation of aid projects.

One of the conclusions presented by the thesis is the importance of starting from realistic goals and local needs when implementing the aid project. The fact that Twaweza has a larger budget, longer strategy period and more ambitious agenda gives organizations a good basis to affect Tanzania's level of democracy. ActionAid has a smaller budget and is based on local needs, which does not create the same conditions for affecting the level of democracy, but the projects they undertake are therefore more likely to succeed.

Keywords: Tanzania, ActionAid, Twaweza, Foreign aid, Aid organizations.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
1.1 Begrepp.....	5
1.2 Disposition.....	5
2. Teori och tidigare forskning	6
3. Val av fall.....	10
3.1 Om Twaweza.....	10
3.1.1 <i>Twaweza Strategic Plan 2015–2018</i>	11
3.2 Om ActionAid.....	12
3.2.1 <i>ActionAid international Tanzania Annual report 2018</i>	13
3.3 Situationen i Tanzania.....	13
4. Syfte och frågeställning.....	14
5. Metod och material.....	15
5.1 Kvalitativ jämförande studie.....	15
5.2 Kriterier för slutsatsdragning.....	18
5.3 Reliabilitet.....	19
5.4 Validitet.....	19
6. Empiri.....	19
6.1 Biståndets implementering	19
6.2 Utvärderingarnas syn på resultat	21
6.3 Utvärderingarnas syn på förbättringspotential.....	23
6.4 Sammanfattning av empiri.....	26
7. Analys.....	27
7.1 Organisationernas likheter och skillnader.....	27
7.2 Organisationernas utmaningar utifrån teori.....	28
7.2.1 <i>Övervakning av biståndet</i>	28
7.2.2 <i>Utmaningar vid implementering</i>	29
7.2.3 <i>Målsättningar eller abstrakta visioner?</i>	32
7.2.4 <i>Icke-statliga organisationers problematik</i>	33
7.2.5 <i>Felfördelning av resurser</i>	34
7.2.6 <i>Vem står givarorganisationerna till svars inför?</i>	34
8. Slutsats och avslutande diskussion.....	36
10. Källförteckning.....	39

1. Inledning

Sedan Berlinmurens fall har förstärkning av resurser för biståndsprojekt fått en framträdande roll på den internationella politiska arenan (Metzger, Nunnenkamp och Mahmoud, 2010). Biståndsgivare som erbjuder politiskt bistånd över gränserna har expanderat, med ett växande utbud av politiska partifundament- och institut, amerikanska och europeiska stiftelser men även transnationella icke-statliga eller ideella organisationer. Tillväxten av aktörer har resulterat i en utvidgning av resurser. Från 80-talet till idag har resurserna i dollar ökat från 1 miljard dollar till 10 miljarder dollar. Utvidgningen av demokratihjälp innebär inte bara en ekonomisk ökning utan även en ökning i räckvidd, då bistånd spridit sig över hela världen. Parisdeklarationen antogs 2006 av majoriteten av alla givar- och mottagarländer för att effektivisera bistånd och uppföljning, där det fastslogs att mottagarnas behov ska styra biståndet (Carothers, 2015).

Tanzania är en av de större mottagarna av utvecklingsbistånd, där målen inom de närmaste 20 åren har varit att stödja en demokratisk utveckling. Steg har tagits i en demokratisk riktning, samtidigt som regeringspartiets grepp om statsapparaten är starkare än 1995, vid första flerpartivalet. Cirka 50% av Tanzanias statsbudget finansieras från utlandet där givarna erhåller viss makt vid rådfrågning kring betydande politiska frågor. Detta kan komma att komplicera demokratiseringsprocessen då varje givare har sina intressen och praxis. En utmaning för den tanzaniska regeringen är och kommer vara det stora antalet multilaterala, bilaterala eller andra aktörer som är involverade i utvecklingssamarbetet (Ewald, 2011).¹

En stor del av tidigare litteratur berör hur demokratibistånd påverkar nivån av demokrati i mottagarlandet, genom att analysera mottagarlandets kapacitet eller styrelseskick. Detta öppnar upp för möjligheten att bidra med ny forskning, då färre valt att jämföra olika typer av biståndsgivares effekt på framgången av biståndet. Efter att ha tagit del av tidigare biståndsforskning väcktes mitt intresse för att undersöka om biståndprocessens framgång påverkas av vilken typ av givarorganisation som står bakom biståndet.

¹ Baserat på PM3, skrivet 15 mars 2020

1.1 Begrepp

Genomgående i uppsatsen används begreppet 'bistånd'. Den kortfattade beskrivningen av bistånd är en överföring av resurser, exempelvis ekonomiska resurser, till behövande länder med syftet att bidra till utveckling. Överföringen sker med förmånliga villkor men motivet samt kraven kan variera beroende på typ av bistånd och mottagarland. 'Biståndsorganisation' definieras som en internationell, statlig eller privat organisation som samlar och/eller fördelar resurser till ett eller flera mottagarländer (Odén, 2015). Biståndsorganisationen fungerar alltså som den finansierande aktören och 'givarorganisation' som den projektledande aktören, som ActionAid och Twaweza. I uppsatsen skiljer jag på begreppen 'vision' och 'målsättning' hos givarorganisationen. En givarorganisationens vision tolkas som en abstrakt riktlinje som organisationen strävar efter inom en begränsad framtid. Begreppet målsättning används för att uppnå givarorganisationens visioner och är av mer konkret karaktär.

1.2 Disposition

Följande kommer uppsatsen innehålla en teoretisk del som presenterar det rådande forskningsfältet med tidigare forskning från valda teoretiker följt av studiens hypotes, i syfte att att låta läsaren ta del av den pågående biståndsdebatten. Sedan följer en presentation av valda fall samt en metod- och materialgenomgång med studiens tillvägagångsätt. Empiriskt material presenteras sedan, där jag utifrån att studerat biståndsprojektens utvärderingar sammanfattat delar som är av vikt för uppsatsens analys. Därefter analyseras materialet utifrån tidigare forskning samt biståndsprojektens likheter och skillnader i avseende att besvara uppsatsens syfte. Avslutningsvis presenteras uppsatsens slutsats vilket tydliggör de faktorer hos givarorganisationen som är i betydelse av biståndsprojekts framgång, betydelsen för analysen och avslutas med hur framtida forskning kan genomföras på ämnet.

2. Teori och tidigare forskning

Gibson, Hoffman och Jablonski (2015) hänvisar till ett stort antal studier som visar på att biståndsgivare sällan har makt att övervaka demokratibiståndet och att donationerna istället används för att finansiera stödsystem för den sittande regimen i mottagarlandet. Att givare varken vill eller kan övervaka biståndsprocessen anses vara en förklaringsfaktor. Även mottagarlandets geostrategiska betydelse för internationella aktörer skapar förutsättningar till att ignorera verkställande av villkor, vilka är kopplade till bidrag eller lån. Gibson et al (2015) menar på att detta kan förklara att bidrag i vissa fall enbart underlättar för afrikanska regimer att anskaffa demokratin.

Heiss och Kelley (2017) lyfter fram icke-statliga organisationers utmaningar till skillnad från andra givare. Den ideella verksamheten begränsas eftersom de befinner sig mellan regeringar och den privata sektorn och väntas även kombinera expertis och effektivitet utifrån det allmänna intresset, ansvarsutkrävande och en mer omfattande planering än regeringens. Om icke-statliga organisationer förbiser marknadskrafterna och enbart tar hänsyn till det allmänna intresset utifrån deras ideal riskeras organisationens ekonomiska överlevnad. Om organisationen istället går mot att verka som den privata sektorns företag och med vinstintresse riskerar organisationen att förlora fokus från sina viktigaste uppdrag. Begränsningar som uppstår kopplat till ländernas lagar, förordningar och normer är ytterligare en problematik för frivilligorganisationer med ett internationellt intresse. Grimm och Leininger (2012) belyser en tydlig strategi och syfte för biståndsgivare innan implementeringen av biståndet. Att demokratibiståndet annars blir missriktat och/eller illa anpassat till mottagarlandet är en stor risk som kan uppstå. Metzger et al (2010) uppmärksammar också denna problematik och menar att forskning saknas till stor del kring om effektiviteten är större hos multinationella företag och privata stöd än ideellt bistånd. Att stödinsatser tenderar att leda till en felfördelning av stöd för resurser är både förespråkare och skeptiker enade om. Även brister i givarsamordning är större hos icke-statliga organisationer vilket får konsekvensen att internationellt utvecklingsamarbete haltar i effektivitet.

Easterly (2006) ser problem i att givarorganisationerna enbart behöver stå till svars inför aktören som finansierar och inte inför de som hjälpen ska nå, vilket är en anledning till att givarorganisationer inte lyckas. Givarländerna står i sin tur till svars gentemot väljarna vilket

är sämre insatta i mottgaraländernas utsatta position och problem. Konsekvenser blir att strategier med enkla lösningar allt oftare föreslås vilket gynnas av regeringarna, som uppvisar stora planer men behöver sällan stå för konsekvenserna av deras misslyckanden. Denna typ av biståndsprojekt uppskattas av väljarna men lyckas sällan eftersom projekten saknar förankring hos befolkning och landets förutsättningar.

Att givarorganisationerna utvärderar sina projekt själva leder också till att organisationerna inte står till svars för den grupp som biståndet ska nå vilket är ytterligare ett problem. Att organisationerna gör sina egna utvärderingar sker oftast, men det finns undantag. Easterly (2006) tar upp ett exempel på problematiken, där ett projekt i Tanzania skulle resultera i nya vägar. Byggprojektet drog ut över tiden, och de gamla vägarna hann bli utslitna innan de nya vägarna blev färdig på grund av att budgeten prioriterade andra projekt. Ett problem som uppstår när mottagarna av biståndet inte har ett ekonomisk eller politiskt inflytande av biståndet och leder därför till att byråkratin misslyckas. Easterly (2006) poängterar även vikten av att arbeta på gräsrotsnivå för att biståndsprojektet ska få långsiktiga resultat. Om lokalbefolkningen inte inkluderas i verksamheten i form av personal och kunskap ökar risken att befolkningen hamnar i biståndsberoende när organisationen lämnar landet.

Paul, Ireland, Martini, Zinnen, Ronse, Samaké, Dujardin (2012) menar att under de senaste två decennierna har effektiviteten för officiellt utvecklingsbistånd till länder med få resurser problematiserats av forskare såväl som utövare. De utvärderingar som gjorts visar på att ineffektiviteten beror inneboende traditionella stödformer, alltså brist på kommunikation mellan givare vid statliga operationer och höga transaktionskostnader.

Paul et al (2012) pekar på ett antal problem som försvårar framsteg i stödet för biståndets effektivitet, i synnerhet gällande samordning, sammanhang och anpassning till den nationella planen. Vad som anses vara de största problemen vid implementering av bistånd är att givare hanterar många olika projekt som riktar in sig på specifika problem eller specifika geografiska områden snarare än att stötta gemensamma projekt. Givare misslyckas även med att tillkännage utbetalningar i förväg samt misslyckas med att genomföra utbetalningar i tid. Problem sker även när givare organiserar bilaterala uppdrag eller aktiviteter samt planerar teknisk assistans bilateralt, vilket försvårar implementeringen av biståndet när givare inför egna dagordningar för regeringen.

De insatser som gjorts för att öka effektiviteten har inte fokuserat tillräckligt på att förstå givare, statliga myndigheter och den operativa nivåns beteenden eller hur reformer har genomförts. Åtaganden att stödja effektivitet har därmed enbart genomförts delvis. Dagordningen för biståndseffektivitet har underskattat omfattningen och komplexiteten av de reformer som krävs för att den ska genomföras. De stora begränsningarna på global nivå såväl som landnivå gör att det är orealistiskt att förvänta sig en radikal förändring över en natt.

Forskare har hittills fokuserat på den globala nivån för att öka effektiviteten av bistånd, genom att analysera lednings- och administrativa aspekter av regering och givare när de argumenterar för hur samordning bör genomföras. De missar dock att beskriva hur biståndet faktiskt ska implementeras för ökad effektivitet. Den begränsade forskningen på landnivå misslyckas med att beskriva landets faktiska roll vid implementeringen. Både givare och regeringar tenderar att underskatta de praktiska konsekvenserna av genomförandet av politiken vilket är ett misstag, då analyser av implementeringsprocessen är central för att förklara varför önskade resultat inte uppnås (ibid).

Sundewall, Jönsson, Cheelo, Tomson (2010) menar på att intressen, handlingar och uppfattningar från de involverade aktörerna i en biståndsprocess påverkar genomförandet av samordningen, vilket uttrycks i deras val av processer och implementering. Om Parisdeklarationens syfte ska uppnås, det vill säga harmonisering, anpassning och statlig kontroll vid en biståndsprocess måste hänsyn tas till de kontextuella och institutionella begränsningarna som påverkar givare.

Enligt Buffardi och Gugerty (2011) varierade uppfattningen om lokala aktörers kapacitet och roller mellan givare i en utvecklingsprocess. Detta leder till en inkonsekvent fördelning av finansiering av budgetstöd genom att medel kanaliseras direkt genom mottagarinstitutioner.

Biståndsgivarna har olika förutsättningar och står inför olika typer av svårigheter vid ett demokratiseringsprojekt, exempelvis genom balanseringen mellan att agera utifrån marknadskrafterna och att tjäna allmänintresse utifrån internationella organisationers ideal. Vad som anses vara ett lyckat eller mindre lyckat projekt kan mätas på olika vis beroende på målsättningar.

Forskare pekar alltså på olika faktorer som spelar roll i en biståndsprocess, men är oense kring vilken faktor hos givarorganisationen som väger tyngst. Gibson et al (2015) problematiserar att biståndsgivare sällan har makt eller intresse av att övervaka resultatet av demokratibiståndet. Heiss et al (2017) menar att internationella organisationer har olika förutsättningar och står inför olika typer av svårigheter vid ett demokratiseringsprojekt, exempelvis genom balanseringen mellan att agera utifrån marknadskrafterna och att tjäna allmänintresse utifrån internationella organisationers ideal. Vad som anses vara ett lyckat eller mindre lyckat projekt kan mätas på olika vis beroende på målsättningar.

Easterly (2006) ser istället problematik kring att biståndsgivare sällan står till svars för mottagarna utan istället de som finansierade biståndet och ser problem kring att biståndsgivare ofta står för utvärderingen av biståndsprojektet. Storslagna biståndsprojekt som levererar enkla lösningar på komplicerade problem är vanliga men är dömda att misslyckas.

Paul et al (2012), Sundewall et al (2010) och Buffardi et al (2011) ser implementering av biståndsprojektet som en bidragande faktor till att ett biståndsprojekt inte når förväntat resultat. Paul et al (2012) menar att mängden projekt försvårar målsättningen och att givare istället hade gynnats av att samarbeta för att istället arbeta efter samma måluppsättningar. Studien lyfter även upp de kommunikationsproblem som uppstår i biståndskedjan. Sundewall et al (2010) menar på att mottagarlandets kontextuella och institutionella begränsningar sällan tas hänsyn till vilket försvårar Parisdeklarationens målsättning för att effektivisera biståndsprocesser. Buffardi et al (2011) går i samma linje och problematiserar kommunikationen aktörer emellan där de olika uppfattningen av lokala aktörernas kapacitet och roller leder till en inkonsekvent fördelning av finansiering av budgetstöd, och ser även problem i att givarnas målsättningar ofta saknar samband med varandra. Vad som kan tolkas utifrån tidigare forskning är att givarorganisationer spelar roll för utfallet av biståndet, men vilka faktorer hos organisationen som påverkar utfallet har forskare olika uppfattningar om vilket sammanfattningsvis kan tolkas som en lucka i forskningen.

3. Val av fall

Vid urvalet av hjälporganisationer resonerade jag på följande vis. Både ActionAid och Twaweza är internationella organisationer med lång erfarenhet, vilket var viktigt vid val av organisationer. Att använda mig av äldre organisationer var ett val jag gjorde för att kunna ta del av ett tillförlitligt resultat, eftersom att arbete för förändring och påverkan av ett samhälle tar tid. För att min studie ska ha en inomvetenskaplig relevans ville jag enbart använda mig av biståndsprojekt och utvärderingar som genomfördes nära i tid. Demokratiprojekten skulle naturligtvis vara avslutade för att en utvärdering skulle finnas tillgänglig, därav valet att båda mina fall är publicerade 2019. Ytterligare ett kriterier vid val av fall är att båda biståndsprojekten skulle ha som fokus att främja 'good governance' och ökad demokratisering. Att biståndsprojekten även har andra fokus, som att öka jämställdhet och barn och ungas tillgång till utbildning ser jag som olika metoder för att uppnå huvudmålsättningen. Valet att använda mig av Tanzania som analysobjekt grundades på att både ActionAid och Twaweza befunnit sig i landet en längre tid. Att Sverige är en stor biståndsgivare till Tanzania samt att landets budget består till 50% av donationer från biståndsgivare gjorde även att Tanzania blev ett intressant land för min studie. Enligt Sida har stödet till Tanzania minskat med 20% jämfört med tidigare år trots att Tanzania under långa perioder varit en av de största mottagarna av svenskt bistånd (Sida, 2020). Sveriges roll som en långvarig biståndsgivare till Tanzania underlättade min insamling av material till analysen samt övrig information.

3.1 Twaweza

Om Twaweza

Twaweza grundades 2009 som ett oberoende östafrikanskt initiativ och arbetar för att öka befolkningens makt över samhällsstyrningen, att främja regeringen att vara mer öppen och lyhörd samt förbättra den grundläggande utbildningen för barn i Tanzania, Kenya och Uganda. Twaweza utgår från teorin att förändring sker som mest effektivt genom två områden; grundutbildningen och en öppen regering och stöds av en LME-enhet (Learning, Monitoring och Evaluation).

Utifrån Twawezas hemsida utgår organisationen från ett system och rutiner som återspeglar en uppsättning värden kring effektiv och öppen styrning vilket styr organisationens arbete.

Värdena som styr organisationens arbete är effektivitet och ansvarsskyldighet, öppenhet och kommunikation, etisk integritet, reflektion och lärande samt ansvar och initiativ (Twaweza, 2020).

3.1.1 Twaweza Strategic Plan 2015–2018

Sidas utvärdering av Twawezas biståndsprojekt beskriver hur projekten i Tanzania startades 2009 som ett ambitiöst initiativ för att arbeta för att göra det möjligt för medborgare att kräva ansvarsutkrävande från makthavare, att främja en öppen och lyhörd regering samt att förbättra grundläggande lärande för barn i Tanzania. Vid lanseringen av utvärderingen hade Twaweza precis avslutat sin implementering av strategin för 2015-2018.

Förändring av strategin sedan 2009 grundar sig på två områden; grundutbildning och en öppen regering vilket stöds av en LME-enhet (Learning, Monitoring and Evaluation). Sveriges ambassad i Dar es Salaam har stöttat Twaweza sedan 20016 med 48 miljoner svenska kronor för att bidra till aktiviteter under 2016-2018 som genomförts i Tanzania.

Stödet var en del av svensk utvecklingsstrategi för Tanzania 2013-2018 och enligt referensvillkoren för utvärderingens fokus är resultat, kvaliteten på utgångarna och räckvidden samt en bedömning av bidrag för Twawezas övergripande mål. Detta fokus är riktmärken för att kunna utvärdera organisationsutvecklingen. Utvärderingen belyser en ändring av strategin för nio problemområden, varav fem områden behandlade ett öppnare styre och fyra områden för grundläggande utbildning. Varje problemområde har ett antal delmål och framgångskriterier. Utvärderingen går även igenom Twawezas aktiviteter och ansträngningar för att uppnå dessa kriterier. Utvärderingens strategi syftar till att analysera den mätbara påverkan av biståndsprojektet utifrån fyra dimensioner:

1. Barn i skolan lär sig utifrån att föräldrar, lärare, skoladministratörer och policymakers kan mäta och förbättra inlärningsresultaten från den stora sociala investering i grundutbildningen
2. Offentliga myndigheter svarar på den offentliga krav och arbetar för att främja och skydda medborgarnas rätt till relevant och meningsfull samhällsinformation av hög kvalitet

3. Medborgarna och det civila samhället kan be om, få samt använda information för att förbättra deras situation och engagera offentliga tjänstemän för att kräva ansvarsutkrävande samt förbättra kvalitén av allmänna tjänster
4. Offentliga och politiska aktörer använder evidensbaserad kunskap för att omvandla politik till praktisk grundutbildning (Sørensen, Hundsbæk, Moshi, 2019)

3.2 ActionAid

Om Actionaid

ActionAid International Federation är en global rättsorganisation som arbetar för att uppnå social rättvisa, jämställdhet och att utrota fattigdom. År 1972 blev ActionAid en aktiv organisation och har sedan dess utvecklats i form av problemfokusering och arbetssätt som en naturlig process under tiden organisationen varit aktiva. Idag arbetar organisationen utefter ett rättighetsperspektiv i kombination med ”service delivery” vilket skiljer sig från en traditionell givarorganisation som enbart fokuserar på att leverera fysiska produkter. Syftet med denna arbetsmässiga förändring är att uppnå en långvarig utveckling, detta genom att inkludera befolkningen för att nå ut till hela landet. Genom detta nya arbetssätt har givarorganisationen blivit beslutsfattande på global nivå samt blivit en demokratisk nätverksfederation. Landsorganisationerna har en egen budget och verkar även självständigt och varje organisation har samarbeten med olika partners. För att underlätta samarbetet med programländerna befinner sig organisationernas kontor i Johannesburg sedan 2003.

ActionAid Tanzania (AATZ) är en utvecklingsbyrå som har som huvudsyfte att skapa ett Tanzania utan fattigdom, orättvisa och ojämlikhet. Utvecklingsprogrammet startades i Tanzania 1998 och omvandlades senare till ett fullständigt program år 2000. För närvarande har utvecklingsprogrammet Tanzania och Zanzibar som huvudområden och är en associerad medlem i ActionAid International Federation (AAI) som är en global rättsorganisation. Programmet har en nationell styrelse och generalförsamling som ansvarar för att fatta beslut samt tillhandahålla strategiska riktningar till organisationen (ActionAid, 2020).

3.2.1 ActionAid international Tanzania Annual report 2018

Utvärderingen är den första rapporten från biståndsprojektet som sträcker sig från 2018 till 2022. Biståndsprojektet fokuserade på fyra strategiska mål;

1. Adressering av strukturella orsaker till våld mot kvinnor, främja jämställdhet och säkra ekonomisk rättvisa till kvinnor och flickor
2. Förbättra medborgardeltagande och statligt ansvar för demokratisk styrning och omfördelning av offentliga resurser för leverans av kvalitet och könskänsliga offentliga tjänster
3. Stärka den hållbara försörjningen och främja klimaträttvisa
4. Främja unga människors rättigheter

Utvärderingen belyser organisatoriska resultat och effekter av biståndet som observerats under perioden mellan januari och december 2018. Rapporten redovisar både bidrag som lämnats från AATZ och från övriga samarbetspartners. För att främja medborgarnas deltagande i styrningsprocesser har ActionAid organiserat utbildningar för att öka kapacitetsutvecklingen för personal och partners i ideella organisationer (ActionAid, 2019). Olika CSO:s från utvalda mediehus har mobiliserats för att arbeta utifrån den afrikanska stadgan kring demokrati, val och styrning. I uppsatsen används CSO som en förkortning för civilsamhällsorganisation och är de implementerande aktörerna i biståndskedjan. Beroende på biståndets storlek används en eller flera CSO:s vid genomförandet av biståndsprojektets strategi (Odén, 2012)

Syftet är att öka engagemanget hos medborgare för beslutsfattande organ på lokala nivåer, i kombination med att försöka öka antalet kvinnor och ungdomar i ledarpositioner. Organisationen arbetar även för att öka förståelsen och relevansen för demokrati, val och styrning i Tanzania. För att förändra sin roll i landet har ActionAid investerat i att utveckla kapaciteten för styrelsen och generalförsamlingens medlemmar kring styrelseformer och strategiskt ledarskap (ActionAid, 2019).

3.3 Situationen i Tanzania

Den politiska stabiliteten i Tanzania var länge mer utvecklad än sina grannländer, landets ekonomi utvecklades snabbt och fattigdomen minskade under större delen av 2000-talet. Under

de senaste åren har situationen förändrats och det politiska styret har blivit allt mer auktoritärt, fattigdomen har ökat och ekonomin försvagats. Av landets dryga 57 miljoner invånare befinner sig ungefär hälften under den internationella fattigdomsgränsen. Detta har resulterat i en negativ utveckling för de mänskliga rättigheterna i landet, särskilt gällande yttrande- och mediefriheten samt Hbtq-personers, regimkritikers och människorättsaktivisters säkerhet. CSO:s får allt svårare att utföra sin verksamhet och situationen för kvinnor och flickor har förvärrats då könsrelaterat våld och diskriminering ökat. Utbildning för barn och unga har försämrats i landet, främst beroende på kvalitén av utbildningen samt att elever inte avslutar utbildningen. De största utmaningarna anses vara flickor och unga mödrars utbildning.

Sida ser även en allt mer protektionistisk politik i landet där handelshinder införts som främst gynnar de inhemska företagen och försvårar för de utländska. Förtroendet för den privata sektorn har försämrats vilket försvårar för investerare och företag (Sida.se, 2020)

4. Syfte och frågeställning

Studiens syfte är att genom att analysera två biståndsprojekt från två olika givarorganisationer i Tanzania försöka skapa en bättre kunskap kring givarorganisationernas betydelse för biståndsprojektens utfall. Jag ska genom att leta efter likheter och skillnader mellan givarorganisationerna hitta och utforska faktorer som har en avgörande betydelse för biståndets utfall. Arbetet kommer utöver ökad demokratisering och god samhällsstyrning fokusera på barn och ungdomars utbildning. Dels för att både biståndsprojekten arbetar för grundläggande utbildning hos barn, men även för att läs- och skrivkunnet hos befolkningen är en viktig förutsättning att stärka den nya generationen medborgares makt och inflytande och därmed demokrati (Twaweza, 2020). Materialet som kommer användas för att genomföra studien är två utvärderingar från givarorganisationerna från 2019 samt tidigare forskning och litteratur.

Anledningen till valet att fokusera på just demokratibistånd är att under de senaste decennierna har demokratihjälp, som syftar på att främja demokrati i mottagarländerna blivit en allt mer populär typ av utländskt bistånd bland givare som arbetar med utvecklingsamarbete. Trots det ökade intresset för att främja demokrati från givarnas sida är forskare oense huruvida demokratibistånd faktiskt främjar demokratisk utveckling i mottagarländerna. Tidigare

forskning om bistånd belyser vikten av mottagarlandet som en genomförbar miljö för demokrati- och utvecklingsprojekt, men färre har forskat på givarens roll i en demokratiseringsprocess.² Baserat på tidigare forskning kommer hypotesen som genomsyrar uppsatsen vara att demokratibistånd bidrar till demokratiprocessen i det specifika landet om rätt förutsättningar finns hos givaren. Teorin pekar på att det finns stora skillnader mellan biståndsgivares målsättningar, förutsättningar och organisation och bör därför ha en påverkan av utfallet av demokratibiståndets utfall.

Frågeställningar

1. Vilka faktorer är bärande för biståndsprojektens framgång?

a) *På vilket sätt har implementeringen gått till hos de olika organisationerna utifrån typerna elitorienterad implementering och massorienterad implementering?*

b) *Vilka likheter och skillnader finns det mellan Twaweza och ActionAid med avseende på organisation och biståndsprojekt?*

c) *Upplever givarorganisationerna de problem som lyfts i de etablerade teorierna?*

5 . Metod och material

5.1 Kvalitativ jämförande studie

För att utforma min empiriska studie har jag valt att använda mig av en jämförande flerfallstudie. Ambitionen är att utveckla teorier om hur fenomenet hänger samman med andra fenomen (Esaiasson, Gilliam, Oscarsson, Towns, Wägnerud, 2017). Efter att ha studerat tidigare forskning finner jag en tudelad uppfattning kring vilka mekanismer som spelar in vid ett positivt utfall av biståndet, vilket skapar en forskningslucka min studie har som målsättning att fylla. Eftersom mekanismerna för ett framgångsrikt resultat av ett demokratibistånd varierar forskare emellan är studiens målsättning att hitta de faktorer som är betydande vid en implementering av biståndsprojekt. Implementering av biståndsprojekten kommer utgå från två perspektiv, 'top-down' och 'bottom-up' vilket i uppsatsen kommer att benämnas som elit- och massorienterad implementering. Valet av jämförande flerfallstudie för att undersöka organisationens effekt på utfallet av demokratibiståndet är passande eftersom en fallstudie

² Baserat på PM3, skrivet 16 mars 2020

fokuserar vid att undersöka ett fenomen i dess verkliga sammanhang, i detta fall biståndsprojekten i Tanzania.

Då tidigare forskning finns inom samma ämnesområde som min uppsats syftar till att behandla, fokuserar den på att bidra till redan befintlig forskning. Jag ska utifrån tidigare teorier och forskning analysera demokratiprojekt som fokuserar på att främja demokratiseringsprocesser i Tanzania, detta för att finna faktorer som har haft betydelse för utfallet av biståndet i mina valda fall. Min undersökning fokuserar därför på att hitta de mekanismer som biståndsprojekten som skiljer sig med undantag för den geografiska platsen där biståndsprojekten är fokuserade på. Detta för att plocka bort den geografiska aspekten som kan ha en påverkan på ett utfall av ett biståndsprojekt.

Eftersom jag väljer att avgränsa mig till de biståndsprojekt och utvärderingar som anses ha högst relevans inom området kommer jag därför använda mig av en kvalitativ beskrivande studie. Eftersom jag valt ämnesområdet demokratibistånd och inte har möjlighet att åka ner till Tanzania under rådande omständigheter passar kvalitativ studie bäst. Konsekvensen av detta är att jag blir mer beroende av tidigare forskning inom ämnet bistånd samt aktörers insamlade information och utvärderingar under uppsatsens skrivandeprocess. Arbetet är även en beskrivande studie eftersom jag kommer att besvara min frågeställning genom perspektivet; vad, hur och vilka. Uppsatsen ligger också inom ramen för en jämförande fallstudie med en mest-likadesign eftersom biståndsprojekten som uppsatsen hanterar är biståndsgivare som alla är aktiva inom Tanzania. Analysen av biståndsgivarna kommer jag behandla genom att använda mig av betydande teorier inom biståndsdebatten.

Studiens utformning går ut på att välja ut två givarorganisationer för att sedan ta del av en utvärderingar av varje aktör. Min vision är sedan att kunna undersöka om typ av organisation har en effekt på framgången av biståndet eller om det finns övriga aspekter som spelar in. Dessa aspekter kommer att resoneras kring i slutsatsen.

En potentiell svårighet av att bedöma effekterna av demokratihjälp är att olika biståndsgivare har olika definitioner av demokrati (Carothers 1997). Begreppet 'good governance' är relativt nytt och kan tolkas på två olika vis. Den snävare tolkningen av begreppet innefattar fokus på institutionell utveckling samt hur den offentliga administrationen sköts. Till begreppet tillhör även de åtgärder hos de utförande institutionerna som arbetar för att stärka effektivitet och

kapacitet. Den bredare tolkningen av begreppet fokuserar på statliga institutionernas demokratiska aspekter, så som insyn, öppenhet och pålitlighet. Oavsett statskick kan en effektiv offentlig administration förespråkas.³

Demokratisering ligger närmare den bredare än den snäva tolkningen av good governance, vilket innebär ett större intresse för att bygga upp externa och interna aspekter (Crawford, 2001). De aspekter som ingår i minimal definition av politisk demokrati är fria och rättvisa val med allmän rösträtt (Cornell, 2013). Grundläggande kriterier är även medborgares möjlighet att ha inflytande över landets styrning, människors lika värde och lika rättigheter samt möjlighet att kunna uttrycka åsikter i tal och skrift (Riksdagen, 2018).

Jag kommer därför endast att jämföra biståndsprojekt som syftar till att stärka demokratiska processer och institutioner. Det är av relevans för studien att biståndsgivarna tolkar demokrati på samma vis, då syfte och vision med ett demokratibistånd annars kan variera. Detta för att öka studiens validitet och säkerställa att fallen kan generaliseras.

Viktigt att ha i åtanke är den rådande problematiken kring utvärderingar, då utvärderingars värde kan ifrågasättas. Den kritiken som förs gäller metodologisk kvalitet, relevans, innehåll samt användning. Då framställandet av utvärderingar är kostsamt är det av värde att undersöka om utvärderingens förtjänster speglar kostnaden. Kritiken har bemötts genom att nya metoder för hanteringen av utvärderingar, som rör administrativa och beslutsfattande processer (Vedung, 1997).

De problem jag ser med materialet är att biståndsprojektens utvärderingar tenderar att bli vinklade beroende på vilken typ av aktör som står bakom utvärderingen av biståndsprojektet. Denna problematik hanteras genom att analysera utvärderingarna utifrån ett aktörskritiskt perspektiv, samt diskutera eventuell partiskhet i slutdiskussionen. Operationalisering av studien kommer att ske genom att analysera utvärderingar av biståndsprojekten, genom att jämföra framgången att projektets tänkta målsättningar. Detta genom att ställa följande frågor till utvärderingarna;

³ Den engelska benämningen för 'good governance' kommer användas genomgående i uppsatsen då det inte finns en korrekt benämning för begreppet på svenska.

1. Hur såg organisationernas strategi ut för biståndsprojekten?
2. Hur gick implementeringen till?
3. Hur har kommunikationen hanterats mellan de olika aktörerna i biståndsprocessen?
4. Hur har finansiering av biståndsprojekten gått till?
5. Höll sig biståndsprojekten till sin uttänka budget?
6. Vilka var biståndsprojektens största motgångar?
7. Vilka åtgärder har genomförts för att hantera motgångarna?

För att besvara frågeställningarna kommer jag att utgå från materialet från utvärderingarna i kapitlet *Empiri*. För att kunna generalisera resultaten är projekten lika varandra i visioner. Trots valet av att begränsa studien till att enbart analysera demokratibistånd, finns det ett brett spektra av demokratibistånd med olika målsättningar och olika fokus på vad biståndet ska leda till. Därav har de valda biståndsprojekten grundläggande utbildning för barn och unga samt jämställdhet som målsättningar.

Genom att välja lika demokratibiståndsprojekt med lika visioner för biståndsprojektets resultat öppnar det upp för möjligheten att hitta faktorer som spelar roll vid biståndets utfall. Detta underlättar för studien att ringa in de skillnader i organisationernas uppbyggnad, arbetssätt, strategier och implementering som skulle kunna påverka utfallet.

5.2 Kriterier för slutsatsdragning

Organisationernas biståndsprojekt kommer att jämföras för att hitta skillnader och likheter i hänseende till målsättningar, förutsättningar och organisation som skulle kunna påverka utfallet av biståndet. Utvärderingarnas syn på biståndsprojektens förbättringsåtgärder kommer sedan jämföras, för att sedan ställas mot etablerad teori och tidigare forskning kring biståndsprojekt utfall. En analys av det empiriska materialet kommer att presenteras för att kunna möjliggöra de slutsatser som studien ämnar att bidra med till dagens biståndsforskning. Uppvisar organisationerna stora skillnader i organisation, uppbyggnad och målsättningar samt varierar i biståndsprojektens framgång kan slutsatsen dras att givarorganisationen spelar roll vid utfallet.

5.3 Reliabilitet

Fokuserar på att mäta eventuella mätfel eller fel som kan uppkomma genom den mänskliga faktorn (Esaïasson, 2017). Att ha en medvetenhet om att utvärderingarna kan ha en bias, alltså att aktören som utför utvärderingarna kan påverka hur utvärderingarna kontrollerar jag för reliabilitet. Detta kommer att diskuteras i min slutsatsdel.

5.4 Validitet

Fokuserar på att studien undersöker det den ämnar till att undersöka och tar därför hänsyn till eventuella systematiska fel (Esaïasson, 2017). Jag anser att uppsatsen uppfyller validitetkravet eftersom uppsatsen mäter vilka faktorer som leder till ett lyckat utfall av demokratibistånd. Då jag även tar upp väl etablerade teoretiska modeller för att mäta biståndsgivarnas demokratiprojekt.

6. Empiri

I kapitlet presenteras ActionAids och Twawezas biståndsprojekts implementering, resultat samt förbättringsåtgärder. Materialet nedan hänvisas enbart till utvärderingarna och ligger till grund för analysen och följer ordningen utifrån frågeställningarna.

6.1 Biståndets implementering

Var ActionAid väljer att placera sina projekt utgår i samtliga fall av ländernas egna initiativtagare där projektet utformas efter att en styrelse tagit ett beslut baserat på kontexten, varav även samarbetspartners bestäms. I alla länder där ActionAid är verksamma är tanken att organisationen inte ska finnas kvar och istället ska den Tanzaniska staten ta över, därför strävar ActionAid efter balans mellan påverkan och samarbete i landet. Målsättningen är därför att skapa ett samarbete med landets myndigheter för att med tiden inkludera lokalbefolkningen för att skapa en hållbar utveckling.

Grundförutsättningen för ActionAids arbete är samarbete och utgår alltid från de förutsättningar som finns inom landet och kan därmed placeras som en massorienterad implementering av biståndsprojektet. Idén är att kontor ska finnas i samtliga länder där ActionAid befinner sig i

och att de anställda ska komma från mottagarlandet, för att arbetet ska verka från en lokal nivå och arbeta gentemot myndigheterna.

Genomförandet av ActionAids strategi 2018 fokuserade både på lokal och nationell nivå. På lokal nivå användes lokala rättighetsprogram eller gräsrotsprogram i syfte att inkludera samhällen, samhällsorienterade organisationer samt myndigheter. ActionAid använde sig av olika former av kommunikation för att främja sitt uppdragsarbete, där olika mediekanaler används som metod för informationsutbyte med olika samhällen, partners och biståndsgivare. En kommunikationsplan har utvecklats under perioden för att sammanställa all kommunikationsverksamhet mellan huvudkontoren och de lokala programmen vilket har underlättat implementeringen (ActionAid, 2019).

Utifrån Twawezas hemsida tror inte organisationen på att etablera små och utspridda projekt, inte heller på att människor som bor i storstäder ska ha makten att förändra tusentals samhällen i hela regionen. Organisationen arbetar efter en modell de kallar "five networks" som exempelvis använder massmedia, religion och lärarförbund för att på ett framgångsrikt vis nå ut till människor. Partnerskapet går ut på att varje partner uppnår sina målsättningar och samtidigt stöttar medborgarna. Genom att koppla ihop partners syftar Twaweza till att skapa en 'ekosystemeffekt' för att förändra lokalt.

Twaweza kallar sig för ett medborgarcentrerat initiativ, som arbetar för att främja förutsättningar samt skapa möjligheter för människor att få tillgång till information och kunna agera genom att utkräva ansvar från staten. Twaweza fokuserar på att förbättra 'citizen agency' vilket innefattar förmågan för män, kvinnor och ungdomar att få pålitlig information snabbare och mer lättillgängligt. Begreppet innebär även människors frihet att öppet kunna övervaka och diskutera samhällsfrågor för att kunna påverka.⁴ Den metod som Twaweza använde sig av för att identifiera problemområdet utgår från en beaktning av biståndsgivarnas prioriteringar för strategin och utmynnade till nio problemområden. Då stora delar av implementeringen syftar till att skapa ett större medborgerligt utrymme genom att exempelvis utkräva ansvar och transparens hos auktoriteterna i landet kan arbetssätten därmed kategoriseras som elitorienterad implementering av biståndet. På grund av Tanzanias utträde av OGP och den

⁴ Den engelska benämningen för 'citizen agency' kommer användas genomgående i uppsatsen då det inte finns en korrekt benämning för begreppet på svenska.

sittande regeringens demokratiska ointresse finns det övervägandet inom organisationen att institutionerna förändringar på lokal nivå. Om denna typ av massorienterad implementering får större utrymme i nästkommande strategiperiod får framtiden utvisa. Samarbetspartners utgör en stor del av implementeringen av att främja citizen agency där Twawezas kontaktnät sträcker sig över hela östra Afrika och inkluderar religiösa organisationer, företag, skolor samt media i form av radio och Tv-stationer. Analyser sker över vilka nätverk som ger mest framgångsrikt resultat, nätverks kopplas samman på nya vis för att kunna skapa fler möjligheter för medborgarna att ta reda på information, ha öppna diskussioner samt vidta åtgärder. Under implementeringen av Twawezas period 2015-2018 har organisationen samarbetat med 20 stycken statliga samt icke-statliga aktörer. Av de 20 samarbetspartnerna ingick 16 i ett formellt kontrakt vilket Twaweza använder för att utkräva ansvar, utgifter samt förväntade resultat och leveranser. Under Twawezas år som givarorganisation har organisationen utvecklat framgångsrika partnerskap samt bidragit till att stärka prestandan hos enskilda partnerorganisationer för att tillhandahålla verktyg för organisationsutveckling.

Under perioden uppstod oro hos organisationen samt deras samarbetspartners i samband med Tanzanias utträde från OGP vilket har påverkat effektiviteten av implementering. En konsekvens har även blivit att människor uttrycker rädsla för tala om den politiska situationen i landet. Trots utträde ändrade inte Twaweza den grundläggande strategin kring implementering, förutom i avseende att en övergången från ett nationellt fokus i början av perioden och ett mer decentraliserat fokus under senare delen av perioden på grund av de minskade medborgerliga utrymmet. Under OGP hade den tidigare administrationen åtagit sig för att förbättra tillgången till information genom ny lagstiftning och genom ökad öppenhet och publiceringen av data. I samband med utträdet upphörde de framsteg som gjort för att skapa en övervakande funktion och genomfördes därmed inte som planerat. Sammanfattningsvis har de negativa trenderna lett till att Twaweza påbörjat en process för att se över sina tillvägagångsätt vid implementering (Sørensen et al, 2019).

6.2 Utvärderingarnas syn på resultat

ActionAids arbete finansieras av institutionella och enskilda givare. Det institutionella stödet donerades i huvudsak från länder som Storbritannien, Italien, Grekland samt Sverige vilket utgjorde 56% av den totala inkomsten medan finansiering från enskilda givare var 44%. Enligt organisationens har hanteringen av inkomster och utgifter bedrivits enligt planen och förbättrat

reservnivåer på nationell nivå. De goda resultatet tillskrivs av ökade nivåer av institutionell finansiering, ett effektivt implementeringsprogram och effektiv kostnadsåtervinningspraxis. Under året har gynnsamma ekonomiska indikatorer observerats, så som god växelkurs vilken låg på en relativt högre än förväntat. Under året samlade organisationen in 2 223 000 brittiska pund, dvs ungefär 274 0000 USD, från sponsring och institutionella källor som utgjorde 106% av planerad budget, vilka 97% användes för program-och supportkostnader. De totala inkomsterna överskred 2017 års resultat med 12 procent vilket främst beror på ökade institutionella inkomster. Periodens inkomst var därför större än vad som planerats på grund av de ökade intäkterna från projekt som inte beaktats under planperioden. Detta härleds till framgångsrika insamlingsarbeten under förgående period och att kostnadsåtgärder genomförts. Förbättringar av genomförandet av programaktiviteter, i synnerhet vid givarfinansierade projekt har också lett till framgångsrika resultat.

Den regelbundna inkomsten minskade dock med 4% jämfört med tidigare år, men ansträngningar har gjorts för att säkerställa att biståndsgivares prestanda samt att minska trenden för biståndsgivares utträde samt att locka fler givare. Följaktligen uppgick utgifterna för programimplementering till 80% vilket var mer än planen som utgick från 77%. Utvärderingen rapporterar dock att organisationens finansiella resultat är relativt god i jämfört med tidigare period (Actionaid, 2019).

Twaweza spenderade cirka 75% av sin planerade budget för genomförandet av strategin där den totala budgeten för Twawezas bistandsprojekt beräknades till 30.5 miljoner USD, vilket utesluter regionala och globala aktiviteter där Tanzania var iblandade. Detta anses vara relativt effektivt med tanke på de begränsningar som ställts på organisationen som ett resultat av det ansträngda politiska situationen i landet, i synnerhet i slutet av 2018.

De relativa kostnaderna för strategin har jämförts med två likadana nationella organisationer i utvärderingen i syfte att ge en bredare bild av strategins lokala kostnader. Twawezas verksamhet är dyrare, då organisationen genomför fler projekt är den högre kostnadsnivån rimlig. Twaweza arbetar i en regional skala, med starkt stöd och sina samarbetspartners där de utvecklas gemensamma koncept för projekt och organisatoriskt stöd samt fokuserar i huvudsak på utveckling av mänskliga resurser vilket legitimerar Twawezas stora budget (Sørensen et al, 2019).

6.3 Utvärderingarnas syn på förbättringspotential

Problemen som ActionAids utvärdering belyser är de förseningar vid uppstart av ett antal projekt på grund av sena utbetalningar från en del givare. Ledningen engagerade sig med givare i syfte att tidigare kunna erhålla donationerna och därmed förenkla och tidigarelägga implementeringsprocessen. Även de samarbetspartners vid programimplementering har presterat utanför den planerade tidsramen vilket resulterat i en försening av genomförandet av planerade aktiviteter. Problemet hanterades genom att ActionAids personal arbetade för att stötta sina partners för att minimera effekterna av föreningarna. Insatserna för att skaffa medel från potentiella givare misslyckades på grund av externa och interna faktorer. Internt hanterades detta genom att utse rollen som insamlingsansvarig samt att fördela roller mellan den befintliga personalen för att hantera den rådande problematik mellan samarbetspartners, givare och organisationen för att uppnå en smidigare implementeringsprocess.

Givarorganisationen anser att strategisk planering är avgörande för att säkerställa en problemfri implementering och för att uppnå förväntat utfall, särskilt gällande planering av aktiviteter. Det finns även förbättringspotential i att involvera journalister under planeringsprocessen samt att arbeta aktivt för att inkludera media, vilket av organisationen anses avgörande för att utveckla det pågående arbetet. Granskning av befintlig praxis och förstärkning av den interna kontrollen i upphandlingsprocesser och fastighetsprocesser visade sig under den pågående projektet vara viktig (ActionAid, 2019).

Det huvudsakliga målet med Twawezas strategi för 2015-2018 är en informerad allmän debatt vilket i sin tur ska uppmuntra till engagerade auktoriteter och influera politiken i Tanzania. Denna kedja av åtgärder och effekter visade sig vara en utmaning under strategiperioden. Detta är delvis relaterat till det minskade civila utrymmet men Twaweza hade ändå behövt hantera detta problem, då det även grundar sig i en intern splittrad inställning av aktivitet inom Twaweza.

När det kommer till att uppnå hållbar förändring, har praktiska resultat av hållbart engagemang skett genom betydande beslutsfattare och styrande auktoriteter genom att uppvisa resultaten från research och forskning. Data som behandlar leverans av tjänster för det civila samhället har väckt styrande auktoriteters uppmärksamhet under perioden och öppnat dörrar för interaktion och påverkan, särskilt i utbildningssektorn.

Twaweza har under perioden förlorat sin plattform för interaktion i Open Government Partnership (OGP) 2017 (Sørensen et al, 2019). OGP är en organisation som verkar för att att främja ansvarsfulla, lyhörda och inkluderande stater. År 2011 samlades regeringsledare och förespråkare av civilsamhället för att skapa ett partnerskap. Antalet länder som anslöt sig till Open Government Partnership var 78 stycken tillsammans med tusentals organisationer i det civila samhället vilket representerade två miljarder människor. I juni 2017 fick OGP:s styrkommitté ett brev från regeringen i Tanzania med tillkännagivande av utträde (Open Government Partnership, 2020)

I samband med utträdet förlorade Twaweza även interaktion med OGP:s arbete och lyckades inte uppbåda en ny relation med hållbara förutsättningar. Som en reaktion på detta utvecklade Twaweza en ny strategi för att hantera det minskade civila utrymmet under strategiperioden. Detta inkluderade en analys av utgifter, relationsbyggande med andra NGO:s, mer lokaliserade aktiviteter liksom en ökad betoning på att förespråka lagar vilka påverkar det civila utrymmet. Aktiviteterna har visats sig producera resultat tidigt i strategiperioden, men effekterna har visat sig vara otydligare vid senare skede i perioden utifrån Twawezas rapportering. De utgör också en risk för Twawezas verksamhet, vilket demonstreras med blockering av ytterligare publicering av data från mitten av 2018 och framåt.

Projektet har arbetat för att skapa en miljö där medborgare aktivt deltar i samhällsdebatten, men det har funnits utmaningar i auktoriteternas ansvarstagande och lyhördhet. Utfallen vid projektet är sammankopplade till hållbara strukturer och inte fysiska event så som val, dock har stora framsteg skett för att forma viktiga mekanismer för good governance i Tanzania. Kunskap har både erhållits och delats under perioden, men har inte visats sig bidra till konsekventa och kontinuerliga resultat av nivån av aktiva och lyhörda myndigheter. De direktsända intervjuer av parlamentsledamöter som sändes 2017 är ett resultat av givarorganisationens nya kunskaper.

Evenemanget som styrdes för valet resulterade i en stark offentlig debatt, men det finns ingen analys av utökad nivå av medvetenhet hos befolkningen. Myndigheternas roll i debatterna har påverkat människors uppfattning av det politiska systemet, dock finns det inte heller en analys av hur uppfattningarna har utvecklats före och efter.

Stora förändringar i den nya strategin som pågått under perioden 2019-2022 har utformats, och innefattar en förflyttning av grundutbildningsarbetet till en ny enhet, fler aktiviteter med

förändringsmedel samt lokala myndigheter i utvalda områden. Förändringarna i strategin innefattar även att sprida projektets ambition för att främja en lyhörd regering på nationell nivå.

Twaweza kommer sedan bygga vidare på sina lokala erfarenheter på en nationell nivå. Stora delar av den gamla strategins visioner och värderingar kommer att upprätthållas. Skillnaden ligger i att hitta bevis i forskning för att inspirera medborgare och uppmuntra ansvarstagande från auktoriteter. Den nya strategin ämnar att demonstrera hur medborgare kan samarbeta för att lyfta upp problem, möjliggöra att medborgarna blir hörda samt att arbeta för att skydda det medborgerliga utrymmet. De nya förändringarna har en mindre ambitiös inställning, vilket går i linje med vad som anses realistiskt i termer av vad NGO:s kan uppnå i Tanzania vid hållbara utfall. Att fokusera på processen och gradvis förbättring uppfattas som en mer realistisk metod och underlättar bedömning av utfallen. Det kan dock ses som mindre realistiskt eftersom metoden tar civilsamhället som utgångspunkten då bevisen för effekten av civilsamhället påverkan är begränsad. I detta avseende är det också värt att notera att några av de mest anmärkningsvärda framgångarna uppnåddes just i den politiska miljön där förändring drivs av medborgarna (Sørensen et al, 2019).

6.4 Sammanfattning av empirin

Vad som kan tolkas utifrån de rapporter kring budget under givarorganisationernas strategiperiod är att utvärderingar kring om projektet höll sig till sin budget är tydligt presenterat. Vad utvärderingarna inte besvarar är frågor kring om pengarna användes på bästa sätt eller om fördelningen av budget hade kunnat förbättras.

Enligt Twaweza utgörs de huvudsakliga problemen i yttre omständigheter, som det minskade medborgerliga utrymmet samt att den Tanzaniska regeringen valde att gå ur Open Government som utgjorde en av Twawezas viktigaste samarbetspartners. Utvärderingen tog även upp en intern splittring inom organisationen, som gällde i synnerhet inställningen till de olika projekt och aktiviteter. AcionAid lyfte istället fram förseningar i utbetalningar av givare som den största utmaningen vid biståndsprojektet, där konsekvensen blev förseningar i uppstart av aktiviteter. Förseningarna berodde även på att övriga samarbetspartners ineffektiva arbete.

Gemensamt för organisationerna är att de lyfter upp både interna och externa åtgärder för att uppnå ett mer framgångsrikt utfall. Twaweza ska lägga mer resurser för att påverka styrande auktoriteter genom forskningsbaserade resultat, förespråka lagar som främjar det civila utrymmet, sprida projektets ambitioner samt påverka och utbilda medborgare att engagera sig i sina demokratiska rättigheter. Internt ska organisationen fokusera på att analysera utgifterna, bygga relationer med NGO:s samt skapa fler projekt på lokal nivå, detta i syfte att effektivisera projektet. Åtgärder för effektivisering kommer även innebära förflyttningar av myndigheter och enheter. Övergripande kommer biståndsprojektet ha en mindre ambitiös agenda för att säkerställa att målsättningarna är realistiska utifrån de rådande förutsättningarna.

AcionAid ska upprätthålla och bygga vidare på relationerna med givare och partners för att skapa effektivisering och minska risken för förseningar i implementeringen eftersom det får långtgående konsekvenser. Rollen som insamlingsansvarig är ytterligare en åtgärd för att förhindra förseningar av donationer. ActionAid ska liksom Twaweza arbeta för att sprida organisationens agenda, där ActionAid till skillnad från Twaweza uttrycker en praktisk åtgärd som innefattar ett ökat samarbete med journalister och media för att uppnå målsättningen. Internt ska även organisationen förbättra granskning av praxis och arbeta för en förstärkning av den interna kontrollen av implementeringen.

7. Analys

7.1 Organisationernas likheter och skillnader

Utifrån ovanstående material kommer skillnader och likheter mellan organisationerna att förtydligas i detta kapitel. Dessa aspekter poängterar organisationernas skillnader i målsättningar, förutsättningar och organisation som kommer diskuteras senare i analysen.

Likheter

- Organisationerna utgår från de behov som finns lokalt
- Utöver deltagande och 'good governance' arbetar organisationerna för jämställdhet och grundläggande utbildning för barn och unga
- Organisationerna är partipolitiskt obundna
- Organisationerna är verksamma i fler länder än Tanzania

Skillnader

- ActionAids arbetar enligt en massorienterad implementering och Twaweza enligt en elitorienterad implementering
- ActionAid är religiöst obundet medan Twaweza använder sig av religiösa organisationer som metod för att nå ut till befolkningen
- Deltagande och 'good governance' är Twawezas fokusområde medan för ActionAid utgör det enbart ett av organisationens fokusområden
- ActionAid använder sig av interna utvärderingar där kraven på utvärderingarna sätts av bidragsgivarna. Twaweza använder sig av externa utvärderingar som produceras av oberoende experter
- ActionAids implementering sker på gräsrotsnivå, det vill säga att personalen utgörs av lokalbefolkningen, lokalt material används och arbetet utgår från befolkningens egna uppfattning av problemen. Twaweza arbetar efter givarnas eller staternas prioriteringar.
- ActionAids strategiperiod pågick enbart under året 2018 medan Twaweza under 2015-2018
- Organisationerna skiljer sig till stora delar gällande budget

7.2 Organisationernas utmaningar utifrån teori

7.2.1 Övervakning av biståndet

Den utmaning som Gibson, Hoffman och Jablonski (2015) ser vid ett framgångsrikt biståndsprojekt är att biståndsgivare sällan har makt eller intresse av att övervaka resultatet av biståndet, då ett stort antal studier visar på att biståndet tenderar att fungera som stöd för den sittande regimen. Jag kommer att undersöka denna problematik genom att redogöra för hur ActionAids och Twawezas utvärderingar rapporterat kring arbetet med övervakning och inkludering av biståndsgivare. ActionAids utvärdering har ett kapitel som behandlar övervakning av biståndsprojektet i relation till de finansierade aktörerna; ” *We took active part in providing comments on the Global MEL framework and also contextualized MEL Framework to our CSP IV. A checklist was prepared to regularly test our Theory of Change and guide planning and reporting processes. PRRPs were conducted twice in LRPs and once at national level to ensure our accountability to all stakeholders* ” (ActionAid, 2019:17)

Övervakningsbesök genomfördes också vid alla LRP:s och samarbetspartners för kvalitetssäkring och för en mer effektiv planering. Olika enheter för bedömning av biståndsprojektets utfall deltog också i de årliga gransknings- och planeringsprocesser samt för stöd av projekt. Som ett resultat förbättrades kapaciteten hos samarbetspartners, programkvaliteten förbättrades samt samarbetet med givarna upprätthölls (ActionAid, 2019).

För Twawezas strategiperiod har en betydande ökning av övervakningsaktiviteter och metoder för bedömning av biståndets räckvidd, täckning och kvalitet tillämpats. ” *Monitoring and feedback methods took a great variety of forms, including surveys, interviews/outcome mapping, baseline studies, and structures for assessing quantitative data. However, it has been neither clear nor evident that the results of the monitoring activities have influenced the strategy theory of change of the two domains. Also, it appears that no monitoring strategy was defined. It could appear somewhat arbitrary which activities were subject to monitoring* ” (Sörensen, 2019:24)

Det huvudsakliga problem rör därmed bristen på en systematisk och prioriterad uppföljning av aktiviteter som kan underlätta förbättrad övervakning och utvärderingar av utfallet av biståndet. Twaweza borde enligt utvärderingen utvidga sitt partnersnätverk samt formalisera relationer när

detta är möjligt. Insatserna bör fokusera på att stötta sina samarbetspartners i deras övervakning och utvärderingar kring kunskaper och färdigheter för att säkerställa deras förmåga att hantera projekt (Sørensen et al, 2019).

Vad som kan tolkas från ActionsAids utvärdering har framgångsrika metoder genomförts för att inkludera och övervaka biståndet gentemot givare. Vad som saknas är dock en redogörelse för hur metoderna kan utvecklas och vilka utmaningar organisationen stött på under perioden gällande inkludering av givare. Twawezas utvärdering presenterar de olika metoderna för övervakning som använts samt riktar kritik till hur organisationen hade kunnat göra annorlunda. Vad som kan tolkas är att ActionAid lyckats bättre med att inkludera sina givare under biståndsprocessen. Denna tolkning kan dock problematiseras då ActionAid har genomfört sin egna utvärdering medans utvärderingen av Twawezas projekt är genomförd av Sida. Vad som kan tolkas från utvärderingarna är att organisationerna har en tydlig strategi för redovisning av biståndets resultat men att det finns brister. Biståndsgivares makt att övervaka biståndet kan därmed konstateras, men skulle gynnas av ett införande av förbättringsåtgärder. Det kan tänkas vara en effektiv strategi att ActionAid och Twaweza arbetar på lokal nivå samt utifrån lokala behov för att förhindra att donationerna går till den sittande regimen vilket är en risk vid biståndsprocesser enligt Gibson, Hoffman och Jablonski (2015).

7.2.2 Utmaningar vid implementering

Paul et al (2012) belyser vanliga problemområden som sker vid implementeringen av biståndsprojektet, i synnerhet gällande effektivitet, samordning, sammanhang och anpassning. ActionAid belyser samordning som en av sina största problem under perioden vilket kan utläsas i ActionAids utvärdering.

”In the year, we encountered few challenges that had impact on our performance. These include the following among others; Delays in start-up of some projects due to delays in fund disbursement from some donors. The management engaged with donors for early release of funds and supported partners closely so that they engage in the implementation process on time. The low pace of some partners in program implementation has delayed completion of planned activities. Our staff provided backstopping support to partners to address the gap”
(ActionAid, 2019:23)

Vad som kan tolkas från ActionAids utvärdering är att organisationen under perioden haft betydande problem gällande samarbetet med sina partners, där samarbetspartners ineffektivitet lett till förening av projekt. ActionAid har hanterat problemen genom att arbeta närmare sina partners för att öka kommunikationen och utöka den interna kontrollen av biståndet. Enligt Twawezas utvärdering har samarbetet med sina partners har visat på hög grad av effektivitet, vilket hänvisas till att samarbetspartner arbetar utifrån krav gällande ansvar, uppgifter och förväntade resultat. Twaweza har under perioden skapat framgångsrika partnerrelationer samt bidragit till att stärka prestandan och utveckling hos enskilda partnerorganisationer. Utmaningar har uppstått för de partners som arbetade i OGP vilket påverkat effektiviteten för Twawezas arbete under perioden, men även kring samordning inom Twaweza där utvärderingen belyser den interna splittring kring inställning till de planerade aktiviteterna.

Paul et al (2012) anser att det största problemet vid implementeringen av biståndet är mängden projekt som riktar in sig på specifika geografiska områden och specifika problem snarare än att stötta gemensamma projekt. Twaweza har hanterat detta problem genom att arbeta efter modellen "five networks" när organisationen kopplar ihop partners som annars inte hade samarbetat för att uppnå en ekosystemeffekt, vilket underlättar kanaliseringen av biståndet. Paul et al (2012) menar att ett annat stort problem vid implementering sker är att givare misslyckas även med att tillkänna utbetalningar i förväg samt misslyckas med att genomföra utbetalningar i tid, vilket ActionAids utvärdering pekar ut som den största utmaningen under perioden. Twaweza har inte upplevt ovanstående problem där organisationens framgångsrika arbete med ansvarsutkrävande från samarbetspartners är en tänkbar anledning till att överföringarna skett inom tidsplanen.

Ur Twawezas utvärdering kan det utläsas att hjälporganisationen biståndsarbete påverkats av situationen i landet *"As mentioned above Twaweza has overall contributed to the development of successful partnerships as well as contributed to strengthening the performance of individual partner organisations, including inspiring organisations, to think more innovatively and providing tools for organisational development. Concerns were raised by partners working in the Open Government domain, which have affected the efficiency of Twaweza's work. These include, among others, that people in general are expressing genuine fear of speaking up as regards the political situation in the country"* (Sørensen et al, 2019:6).

Sundewall et al (2010) ser brister i att forskning som bedrivits enbart har undersökt den globala nivån för att öka effektivitet av biståndet, i synnerhet de administrativa aspekter mellan regering och givare. Forskning på landnivå är begränsad, i synnerhet landets faktiska roll vid implementeringen där både givare och regering underskattar de praktiska konsekvenserna av genomförandet av politiken då analyser av implementeringsprocessen är central för att förklara varför önskade resultat inte uppnås. Twawezas utvärdering belyser de stora problem som uppstått i implementeringsprocessen på grund av det minskade civila utrymmet i samhället, i synnerhet i samband med att den Tanzaniska regeringens utträde från OGP. Twawezas huvudsakliga mål med strategin var att uppmuntra till engagerade auktoriteter samt influera politiken i Tanzania men strategin har haft svårigheter kring ansvarsutkrävande av politiker, vilket härleddes till det minskade civila utrymmet i landet. ActionAid arbetar i huvudsak på gräsrotsnivå men arbetar gentemot regeringen för att bredda det medborgerliga utrymmet, främst genom att göra juridiska analyser av ändringen av den nya NGO-lagen i landet för att sedan sätta krav gentemot regeringen. Trots detta belyser inte ActionAid det minskade civila utrymmet i Tanzania under perioden vilket kan tolkas som att ActionAid inte påverkats i samma grad av den rådande situationen.

Problem sker även när givare organiserar bilaterala uppdrag eller aktiviteter samt planerar teknisk assistans bilateralt, vilket försvårar implementeringen av biståndet när givare inför egna dagordningar för regeringen (Paul et al, 2012). För att förhindra problemen arbetar både Twaweza och ActionAid på lokal nivå vid implementering. ActionAid arbetar utifrån lokala rättighetsprogram eller gräsrotsprogram i syfte att inkludera samhällen, samhällsorienterade organisationer samt myndigheter vilket har utifrån utdraget från ActionAids utvärdering fått positiva resultat.

”Increased involvement of citizens in decision making bodies especially at local level: Community appeared massively in contesting for local leadership positions in the society especially young people and women. Enhanced understanding of the public on good governance and democracy and the need to demand the government for signing of ACDEG”
(ActionAid, 2019:19)

Twaweza utarbetade en mer lokal strategi efter det avslutade samarbetet med OGP för att skapa fler projekt på lokal nivå, fler aktiviteter med förändringsmedel samt utöka samarbete med lokala myndigheter i utvalda områden.

7.2.3 Målsättningar eller abstrakta visioner?

ActionAids mål är:

- Att motarbeta fattigdom och orättvisa världen över.
- Att utbilda och engagera människor om orsakerna till, konsekvenserna av och metoderna för att bekämpa fattigdom och orättvisa.
- Att stärka gräsrotsrörelser för att säkerställa dess medlemmars rättigheter och bekämpa orsaker till och konsekvenser av fattigdom och orättvisa (ActionAid, "Våra visioner och mål", 2019)

Twawezas mål är:

- Children in school are learning as parents, teachers, school administrators and policy makers focus on measuring and improving the learning outcomes resulting from the large [social] investment in basic education.
- Public authorities are responsive to public demand, and they promote and protect citizens' right to high quality, relevant and meaningful information.
- Citizens and civil society are asking for, getting and using information to improve their situation and engage public officials to deepen accountability and improve the quality of public service delivery.
- Public and policy actors are using evidence-based knowledge to transforming governance practice and the provision of basic education (Sørensen et al, 2019:5).

ActionAids biståndsprojekts målsättningar kan kategoriseras utifrån två fokusområden; fattigdom och orättvisor samt demokratiska rättigheter. Twawezas målsättningar för biståndet i Tanzania fokuserar i större grad på demokratiska rättigheter, men kopplar detta mål till människans grundläggande rättigheter. Vad som kan tolkas utifrån organisationernas målsättningar är att de kan tolkas som visioner snarare än tydliga mål, där en konkret plan kring tid eller genomförande presenteras.

Easterly problematiserar denna typ av målsättning i hans forskning, där han menar att ansvarsutkrävande försvåras då organisationerna ställs till svars om målen inte uppnås. Visioner i sig behöver inte vara negativa i arbetet med biståndsprojekt om det finns förutsättningar för

att uppnå visionerna inom en överskådlig tidsram (Easterly, 2006). Organisationernas lokala mål och delmål gör att Easterlys kritik enbart delvis kan appliceras på fallen.

7.2.4 Icke-statliga organisationers problematik

Heiss och Kelley (2017) anser att icke-statliga organisationer står inför andra utmaningar än övriga då de befinner sig mellan den privata sektorn och regeringar, där de förväntas kombinera effektivitet och expertis utifrån ett allmänt intresse samtidigt som de inte kan bortse från marknadskrafterna då det riskerar deras ekonomiska överlevnad. Frivilligorganisationer med ett internationellt intresse tenderar att ha ytterligare problematik, då deras arbete begränsas av ländernas lagar, förordningar och normer (ibid).

ActionAids utvärdering resonerar kring finansiärernas betydelse och utfall för biståndet på följande vis *”The Associate is able to generate resources from sponsorship funding and institutional and individual donors. In the year, it has effectively managed income and expenditures as per the plan and improved reserve levels at national level. By the end of the year, the country level reserve is at 3 months which is compliant to the global standards. The good performance was also attributed by increased income on institutional funding, effective implementation of programs and efficient cost recovery practice. Across the year, we observed favorable economic indicators such as good exchange rate that was relatively higher than what we planned with an annual headline inflation of 3.3 %”*(ActionAid, 2019:5).

ActionAid arbete utgörs till stora delar av att hitta nya samarbetspartners och givare vilket enligt utvärderingen har haft framgångsrika resultat. Detta beror på lyckade insamlingsarbeten under föregående strategiperiod, införande av insamlingsansvarig i organisationen samt att kostnadsåtgärder genomförts. Förbättringar av genomförandet av programaktiviteter, i synnerhet vid givarfinansierade projekt har också lett till framgångsrika resultat. Organisationen är alltså till viss del beroende av insamlingsarbeten och en god växelkurs för att kunna fortsätta arbeta i enlighet med befolkningens intresse vilket under andra omständigheter kan skapa problem som Heiss och Kelley (2017) belyser. Problematiken kring Twaweza som en icke-statlig organisation kan delvis även hänvisas till kapitlet *”vem står givarorganisationer till svars för?”*. Twawezas erhållande av stora ekonomiska resurser från finansiärer medför även riktlinjer för hur resurserna ska användas. Om riktlinjerna inte följs riskerar organisationen

sin ekonomiska överlevnad, vilket för bort fokus från landets behov och allmänna intresse till finansierarnas. Utvärderingen av Twawezas strategiperiod behandlar även begränsningar inför det nya auktoritära regeringen och nya lagar som stiftas i landet i syfte att förminska det civila utrymmet i landet.

7.2.5 Felfördelning av resurser

Grimm och Leininger (2012) och Metzger et al (2010) uppmärksammar risken för felfördelning av stödet från biståndsorganisationer. Grimm och Leininger (2012) anser att strategi och tydliga syfte med biståndet av en viktig faktor för att donationen ska optimeras utifrån mottagarlandets förutsättningar. Metzger et al (2010) ser istället brister i givarsamordning för internationellt givarsamarbete till skillnad från andra givare som anledningen till felfördelning av stödet av resurser. Att utöka statens ansvar för demokratisk styrning och omfördelning av offentliga resurser för leverans av kvalitet är ett av ActionAids huvudfokus under perioden, vilket indikerar på att organisationen är medveten om problematiken kring missfördelning och har en tydlig strategi för att hanteringen av donationer. Twawezas utvärdering lyfter inte upp någon problematik gällande felfördelning av resurser eller eventuella åtgärder för att hantera sådan problematik. En gemensam strategi har utformats för att ta hänsyn till Twawezas prioriteringar och policyer med givares och mellanliggande aktörers intressen. Enligt Metzger et al (2010) är detta en förutsättning för en optimal fördelning av resurserna vilket kan utläsas i Twawezas utvärdering.

7.2.6 Vem står givarorganisationerna till svars inför?

Easterly (2006) tar även upp problematiken i att givarorganisationerna sällan står till svars inför mottagarna för biståndet utan gentemot de finansierande staterna. Staternas regeringar står i sin tur till svars inför väljarna vilket resulterar i att storslagna planer med enkla lösningar presenteras. Denna typ av biståndsprojekt misslyckas oftast då befolkningens behov måste vara förankras för ett framgångsrikt utfall av biståndet. Problem sker när utomstående aktörer ska komma med lösningar men saknar kunskap om den verklighet de behövande i mottagarländerna lever i (ibid).

Eftersom ActionAid varit verksamma i Tanzania sedan 1998 har de utarbetat en verksamhet som utgår från olika rättighetsprogram vid landets olika områden (ActionAid, 2020). Vad som

kan uttolkas utifrån biståndsprojektet utgår ambitionen från det tanzaniska basbehoven för att hjälpa befolkningen med hållbara och långsiktiga lösningar. Att som givarorganisation använda sig av lokala medel och ta hänsyn till lokala behov skapar bättre förutsättningar för individen, istället arbeta efter redan uttänkta lösningar och problem. En strategi som gör att Easterlys argumentation inte kan appliceras på ActionAids projekt i Tanzania.

Ur Twawezas utvärdering kan det utläsas att ”*Major changes in the new Strategy (2019-2022) and its theory of change include the divesting of the basic education work to a new entity, more activities with change agents and local governments in selected areas and playing down the ambition to foster a responsive government at the national level, at least in the short term*” (Sörensen et al, 2019:5).

De aktiviteter som Twaweza genomförde under strategiperioden var många men ändå har haft liten inverkan gällande organisationens visioner kring förändring. Anledningen tolkas vara en projektets allt för ambitiösa strategi som påbörjades 2015. En förutsättning för att uppnå den mätbara inverkan var en fortsatt demokratisering och ökning av det civila utrymmet, vilket inte inträffade på grund av regeringens ökade begränsningar i landet. Dessa faktorer pekar på det faktum att regeringen spelar en större roll än vad som återspeglas i Twawezas strategi. Easterlys problematik kan därför enklare appliceras på Twawezas projekt, där massiva lösningar presenterades utan att ta hänsyn till landets förutsättningar trots att det begränsade medborgerliga utrymmet blev påtagligt innan strategin skrevs. Om detta är en konsekvens av organisationens påtryckningar av de finansierade staterna eller inte är ett ämne för framtida studier.

8. Slutsats och avslutande diskussion

Slutsatsen kommer genomgående sammanfatta organisationernas bärande faktorer för biståndsprojektens framgång. Avsnittet är systematiskt uppdelat utifrån ordningen på de två första frågeställningarna och den tredje besvaras löpande genom avsnittet. Slutsatsen avslutas med studiens viktigaste syntes.

Studiens fokus på att hitta organisationernas likheter och skillnader har genomförts för att kunna lokalisera de faktorer som skapar förutsättningar för ett framgångsrikt bistånd, vilket är presenterat i resultat-delen där typ av implementeringsmetod har visat sig vara en avgörande faktor. Att ActionAid arbetar på gräsrotsnivå är en framgångsrik faktor som hittats; alltså att organisationen använder sig av lokalbefolkning vid anställande av personal. När organisationen sedan lämnar området skapas därmed ingen resursförlust, ett problem som kan uppstå när organisationer tar med sig material och kunskapskapital utifrån. Risken finns då att befolkningen hamnar i ett biståndsberoende, vilket kan undvikas genom att ta hänsyn till lokala behov och använda sig av lokala resurser. Twawezas utvärdering av biståndsprojektet bedömer problemområdet som legitimt. Det hävdas att det finns en risk för att de lokala medborgarnas uppfattning av vad som är de verkliga problemen inte tas i åtanke vid denna typ av elitorienterad metodik. Det kan därmed klargöras att Easterlys (2006) uppfattning om att användning av gräsrotsprogram vid implementering är en stor vikt av utfallet och att Twaweza uppfattar de problem som varnats för.

Twaweza har producerat betydande bevis och uppgifter kring framgångsrika resultat under första strategiperioden och en minskad rapportering har observerats under andra strategiperioden. Att i större grad prioritera medborgares intressen skulle troligen identifiera nya eller mer nyanserade problemområden. I ett sammanhang där det finns bevis för att tillhandahållande av tjänster och förvaltning av resurser är det högst prioriterade behovet bland Tanzaniska medborgare, borde ansträngningar för att förhindra oro ha prioriterats högre av Twawezas agenda. Det kan därför antas att det finns en risk i att det blir en splittring mellan Twawezas egna värderingar och visioner när strategin till stora delar styrs av biståndsgivarna, vilket Heiss och Kelley (2017) såg som en försvårande faktor för ett positivt utfall av ett biståndsprojekt. Det kan även tänkas att ActionAid hade gynnats av att ta del av biståndsgivarnas kriterier i kombination med medborgarnas behov för att utveckla sin

strategimetod. Visserligen har framgångsrika resultat uppvisats när strategin utgått från ett gräsrotsperspektiv, och att organisationer som kommer med färdiga problem och åtgärder tenderar att vara en försvårande faktor vid ett framgångsrikt utfall av biståndet enligt Easterlys (2006) teori. Forskning och erfarenheter från biståndsgivarna och de finansierade aktörerna borde dock inte förbises.

Ytterligare faktor som hittats som påverkat utfallet av biståndsprojekten är organisationernas förutsättningar för att hantera Tanzanias snabbt nedåtgående demokratiska utveckling. Twawezas utvärdering rapporterar uttryckligen att strategierna för perioden försvårats på grund av situationen i landet, där den största utmaningen under strategiperioden är det minskade medborgerliga utrymmet. Detta går i linje med Sundewall et al (2010) forskning kring landets förutsättningar för att motta bistånd. Den rådande situationen gjorde det svårare att påverka regeringens politik samt genomföra åtgärder genom den offentliga debatten vilket var en av organisationens fokusområden. ActionAids utvärdering beskriver att arbetet med att hitta nya givare försvårats. Sida beskriver hur Tanzania under flera år har varit den största mottagaren av svenskt bistånd men att stödet har minskat under den pågående perioden med 20% jämfört med tidigare period (Sida, 2020). Det finns därför anledningar att dra slutsatsen att biståndsgivare väljer att reducera donationer på grund av den förvärrade situationen i landet vilket försvårar för organisationer som Twaweza och ActionAid att verka i landet. Twaweza har hanterat utmaningarna genom flytta fokus från nationell nivå till lokal nivå samt att skapa en mindre ambitiös agenda för nästkommande period. Resultaten av den nya strategin har ännu inte presenterats. ActionAids verksamhet utgår främst från lokal nivå och har hanterat utmaningarna genom att införa tydligare interna roller för insamling vilket gett framgångsrika resultat. Paul et als resonemang kring vikten av samordning och samarbete kan därmed tolkas som en framgångsrik metod för att hantera problem vid implementering.

En av de stora skillnaderna mellan biståndsprojekten är hur utvärderingarna har genomförts, då Twawezas utvärderingar har gjorts av en extern aktör medan ActionAids utvärdering av interna aktörer. Easterly (2006) menar att en utvärdering inte genomförts på ett korrekt vis om betygsättningen av biståndet sker av den egna organisationen. Ytterligare problem uppstår när organisationen enbart står till svars för biståndsgivarna och inte biståndstagarna, alltså den grupp som tar emot hjälpen vilket kan appliceras på båda organisationer. Avsnitt finns i samtliga utvärderingar kring hur organisationerna arbetat för att inkludera och rapportera till

biståndsgivarna, där utvärderingarna anpassas efter de kriterier från givarna men inkluderar inte de som nås av biståndsprojekten.

Förutom vem som står bakom organisationernas utvärderingar är budget och tidsram för strategiperioderna en av de större skillnaderna mellan biståndsprojekten. Twawezas stora budget och långa strategiperiod kan verka som en fördel för utfallet av biståndet, men kan även verka som en begränsad faktor på grund av de högre ställda kraven och många målsättningar av uppfylla. Då Twawezas plan för nästkommande strategiperiod innefattar en mindre ambitiös agenda kan denna faktor antas som ett problem för perioden. ActionAids mindre budget och kortare strategiperiod skapar sämre förutsättningar att påverka demokratinivån som helhet i Tanzania, men då fokus har varit på lokal nivå och utifrån realistiska målsättningar har perioden utvärderats som framgångsrik. ActionAid verksamhet blir därför inte lika känslig för det minskade civila utrymmet och regeringens utträde ur OGP som Twawezas verksamhet. Att bygga en skola för att öka nivån av grundläggande utbildning för barn och unga på lokal nivå påverkas inte på samma sätt som Twawezas mer storslagna målsättningar.

Sammanfattningsvis kan jag efter att ha studerat utvärderingarna är Sidas utvärdering av Twaweza mer kritisk än ActionAids egna utvärdering. Om ActionAids biståndsprojekt är mer framgångsrik eller om partiskhet är en förklaringsfaktor kan enbart resoneras kring. Att Twaweza har en större budget, längre strategiperiod och en mer ambitiös agenda ger organisationen förutsättningar att påverka Tanzanias demokratinivå på riktigt. ActionAid har mindre budget men utgår från lokala behov vilket inte skapar samma påverkan av samhället men de projekt de tar sig an har därmed större chans att lyckas vilket kan förklara ActionAids något positivare utvärdering. Därmed kan det konstateras att givarorganisationerna har betydelse för biståndsprojektets utfall, i synnerhet kring implementering av biståndet för att kunna hantera mottagarlandets förutsättningar.

Studien som genomförts kan verka som en grund för framtida forskning gällande demokratibistånd i Tanzania. För att ytterligare studera frågan om vilka faktorer som bidrar till ett framgångsrikt utfall kan studien gynnas av att analysera fler givarorganisationer och tillhörande biståndsprojekt samt att iaktta biståndsprocesser på plats. Utifrån rådande omständigheter fanns inte den möjligheten i denna studie. Uppsatsen bidrar istället till ett grundarbete för en mer omfattande jämförande fallstudie.

9. Källförteckning

Litteratur

Easterly, William. "The white man's burden" (2006) Oxford University press.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik,. Ann, Towns., Wägerud, Lena, Metodpraktikan, 5:e upplagan 2017, Nordstedts förlag.

Artiklar

Buffardi, Anne, and Gugerty, Mary Kay. *Institutional Influence: The Role of International Donors in Shaping Development Goals, Implementation and Effectiveness* (2011): ProQuest Dissertations and Theses. Web.

Carothers, Thomas. "Democracy without Illusions." *Foreign Affairs* 76.1 (1997): 85. Web.

Carothers, Thomas (2015) "Democracy Aid at 25: Time to Choose. *Journal of Democracy*" 26 (1), 59-73

Cornell, Agnes. "Does Regime Type Matter for the Impact of Democracy Aid on Democracy?" *Democratization* 20.4 (2013): 642-67. Web.

Crawford, Gordon, 2001. *Foreign Aid and Political Reform, A Comparative Analysis of Democracy Assistance and Political Conditionality*. New York, NY: PALGRAVE

Ewald, Jonas (2011) "Democratization process in Tanzania" School of Global Studies/Peace and Development Research University of Gothenburg

Gibson, Clark C., Barak D. Hoffman, and Ryan S. Jablonski. "Did Aid Promote Democracy in Africa? The Role of Technical Assistance in Africa's Transitions." *World Development* 68 (2015): 323. Web.

Grimm, Sonja, and Julia Leininger. "Not All Good Things Go Together: Conflicting Objectives in Democracy Promotion." *Democratization* 19.3 (2012): 391-414. Web.

Heiss, Andrew, and Judith Kelley. "Between a Rock and a Hard Place: International NGOs and the Dual Pressures of Donors and Host Governments." *The Journal of Politics* 79.2 (2017): 732-41. Web.

Metzger, Laura, Peter Nunnenkamp, and Toman Omar Mahmoud. "Is Corporate Aid Targeted to Poor and Deserving Countries? A Case Study of Nestlé's Aid Allocation." *World Development* 38.3 (2010): 228-43. Web.

Odén, Bertil "Samverkan mellan Sida och svenska samorganisationer – utveckling och förändringar" *Bakgrundsstudie för Statskontoret* (2012): 3-38.

Paul Elisabeth., Ireland Megan., Martini Jessica., Zinnen Véronique., Ronse Ignace., Samaké Salif., and Dujardin Bruno. "Results from Implementation of Aid Effectiveness Principles in the Health Sector in Mali." *Journal of Public Health Policy* 34.1 (2012): 140-152. Web.

Sundewall, Jesper, Kristina Jönsson, Caesar Cheelo, and Göran Tomson. "Stakeholder Perceptions of Aid Coordination Implementation in the Zambian Health Sector." *Health Policy* 95.2-3 (2010): 122-28. Web.

Vedung, Evert, 1997. Public policy and program evaluation. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers

Internet

ActionAid (2020) "Våra mål och visioner" Hämtad: 10-04-2020
<https://www.actionaid.se/om-actionaid/mal-och-vision/>

Odén Bertil, "Biståndspolitik", ne.se. Hämtad: 07-04-2020
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/bist%C3%A5ndspolitik>

Open Government Partnership (2020) Hämtad: 06-05-2020
<https://www.opengovpartnership.org/tanzania-withdrawn/>

Riksdagen (2018) "Demokrati" Hämtad: 04-04-2020
<https://www.riksdagen.se/sv/sa-funkar-riksdagen/demokrati/>

Sida (2020) "Utvecklingssamarbete i Tanzania" Hämtad: 10-05-2020
<https://www.sida.se/Svenska/lander/Afrika/Tanzania/Vart-arbete-i-Tanzania/>

Twaweza (2020) "About us" Hämtad; 10-04-2020
<https://www.twaweza.org/go/about-us>

Dokument

ActionAid, "ActionAid International Annual Report 2018" actionaid.se 2019. Hämtad: 17-03-2020
<https://tanzania.actionaid.org/sites/tanzania/files/publications/2018%20Annual%20report%20for%20web.pdf>

Sørensen, Svend Erik., Hundsbæk, Rasmus., Moshi, Deograsis ”Evaluation of Twaweza Strategic Plan 2015–2018, Programme Support in Tanzania” (2019) Hämtad: 17-03-2020
https://www.sida.se/contentassets/a6332f5a17d240c99943bca1d20299ef/de2019_27_62257en.pdf